

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Dato: 15.11.2024

Vår ref: 24/01598-3

Deres ref:

Hørings svar – forslag til endring i utlendingsloven – familiegjenforening for enslige, eldre foreldre

Kirkerådet viser til høringsbrev datert 7.10.24 med høringsfrist den 22.11.24, og ønsker med dette å avgi hørings svar. Med våre 3,5 millioner medlemmer er Den norske kirke Norges største sivilsamfunnsaktør, og har lenge hatt et sterkt engasjement for en human asyl- og innvandringspolitikk. Kirkerådet vil først bemerke at høringsfristen på seks uker er kort. Med tanke på det høye antallet innstramninger i utlendingsregelverket som er foreslått i løpet av kort tid, oppfordres departementet til å utvide høringsfristene for å sikre en reell og demokratisk høringsprosess.

Departementet foreslår å oppheve adgangen til familiegjenforening etter utl. § 46, og at søknader om familieinnvandring fra enslige, eldre foreldre vurderes etter utl. § 49 om familieinnvandring på bakgrunn av «sterke menneskelige hensyn». Innstramningen begrunnes med at andelen eldre i den norske befolkningen er stadig økende, noe som bl.a. skaper utfordringer i helsevesenet og eldreomsorgen. Ifølge departementet er det også «behov for tiltak som ikke gjør Norge til et særlig attraktivt land for asylsøkere» (s.4). Departementet «ber om høringsinstansenes syn på om utl. § 46 bør oppheves eller ikke, herunder om hensynet til opprettholdelsen av en bærekraftig velferdsstat bør gå foran hensynet til den enkelte referansepersons ønske om å kunne få familiegjenforening i Norge med en enslig, eldre forelder.» (s.7)

Kirkerådet deler departementets bekymring for den framtidige eldreomsorgen, men mener at premisset om å velge mellom en bærekraftig eldreomsorg og familiegjenforening er problematisk. Hensynet til en bærekraftig velferdsstat og muligheten for familiegjenforening med enslig, eldre forelder bør ikke være en motsetning slik departementet legger til grunn. Staten bør ta andre grep for å opprettholde en bærekraftig velferdsstat i fremtiden enn å nekte mennesker i Norge samvær med sin forelder de siste årene av deres levetid. Kirkerådet ønsker også å understreke at familiegjenforening har flere sider enn det som fremkommer i høringsnotatet.

Som departementet beskriver i høringsnotatet, er antall eldre som har kommet til Norge på grunnlag av bestemmelsen, lavt. Fra januar 2010 til mai 2024 ble det innvilget om lag 1 600 førstegangstillatelser etter utl. § 46. Hva angår hjelpebehovet til de eldre som kommer til Norge, er antagelig bildet mer nyansert enn det som er fremstilt i høringsnotatet. Ikke alle eldre blir en belastning for den norske staten. Noen innvandrere vil trolig unngå å plassere sine foreldre på sykehjem fordi dette er tabubelagt i deres kultur, og denne terskelen vil øke ytterligere når foreldre mangler norskkunnskaper. Det kan være utfordrende å flytte til et

annet land i høy alder, men noen har ikke andre alternativer i et land uten et hjelpeapparat, der det er vanlig at barn tar hånd om sine gamle foreldre.

Departementet beskriver adgangen til familiegjenforening som integreringshemmende. Det kan imidlertid være integreringsfremmende at innvandrere i Norge har det bra og slipper å bekymre seg for sine enslige, eldre foreldre i et annet land. Å leve uten sine nærmeste kan medføre psykologiske og emosjonelle belastninger som kan påvirke evnen til å fokusere på utdanning og arbeidsliv. De eldre utgjør ikke bare en byrde, men kan også være en ressurs i form av hjelp med barn, husarbeid, og matlaging. Eldre foreldre kan også være en berikelse i form av å være identitetsbærere av kultur og språk for flerkulturelle familier.

Selv om Den europeiske menneskerettighetsdomstol har gitt landene en stor skjønnsmargin i saker om migrasjon, vil en lovendring innebære en innskrenking av retten til familieliv forankret i Den europeiske menneskerettighetskonvensjon art. 8 og Grunnloven § 102. Å oppheve adgangen til familiegjenforening vil dessuten ikke bare få konsekvenser for voksne barns kontakt med sine foreldre, men også barnebarns kontakt med sine besteforeldre. Kirkerådet savner en omtale og vurdering av konsekvenser av barnets beste jf. barnekonvensjonen § 3 og Grunnloven § 104 ved en oppheving av utl. § 46.

Opphold på bakgrunn av sterke menneskelige hensyn etter utlendingsloven § 49, altså opphold på humanitært grunnlag, beskrives som et alternativ til utl. § 46. Her skal imidlertid innvandringsregulerende hensyn vektlegges, og terskelen for å få opphold er svært høy. Det er strenge krav for å få en oppholdstillatelse på humanitært grunnlag, og det er bare i spesielle tilfeller at asylsøkere får dette. Det antas i høringsnotatet «at relativt få vil fremme søknad i medhold av denne bestemmelsen». (s.9)

Visum og oppholdstillatelse i medhold av utl. § 47 nevnes også som aktuelle alternativer. Visum er imidlertid heller ikke en reell mulighet for alle. Innvandringsregulerende hensyn skal være tungtveiende hensyn, og vil for noen hindre innvilgelse. For andre vil selve søknadsprosessen være utilgjengelig på grunn av manglende ressurser, digitale ferdigheter eller lang reise til søknadssted. Når sikkerhetssituasjonen i mange land gjør det vanskelig for innvandrere i Norge å besøke sine foreldre i hjemlandet, kan en opphevelse av muligheten for familiegjenforening føre til langvarig adskillelse.

Kirkerådet mener at en opphevelse av utl. § 49 vil få for store konsekvenser for enkeltmennesker. Når det gjelder hensynet til belastningen på velferdsstaten, så er antallet mennesker som får opphold på grunnlag av utl. § 46 så lavt at en opphevelse etter Kirkerådets mening uansett ikke vil være avgjørende for velferdsstatens fremtid. Andre tiltak bør iverksettes for å oppnå dette formålet. Kirkerådet støtter derfor ikke en opphevelse av utl. § 46.

Med vennlig hilsen

Ole Edvard Wold-Reitan
direktør

Katarina Sirris Karantonis
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Mottakere:

Justis- og beredskapsdepartementet

Postboks 8005 Dep 0030 OSLO